

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2020-17590
Den 22. maj 2020

Uformel videokonference for EU's udenrigsministre den 29. maj 2020

SAMLENOTAT

1. Konsekvenserne af COVID-19 for Asien og Stillehavsregionen, herunder Kina 2
2. Rådskonklusioner vedrørende Afghanistan 5

1. Konsekvenserne af COVID-19 for Asien og Stillehavsregionen, herunder Kina

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af konsekvenserne af COVID-19 for Asien generelt som led i de geografiske drøftelser af EU's regionale engagement i lyset af pandemien. Der forventes herunder en mere specifik drøftelse af EU's tilgang og forhold til Kina som led i forberedelsen af de kommende EU-Kina topmøder og i lyset af COVID-19-krisen.

2. Baggrund

Som en vigtig vækstmotor har Asien og Stillehavsregionen stor betydning for EU og en kommende økonomisk genoprejsning. Samtidig har regionen en stigende geopolitisk betydning, bl.a. grundet Kinas mere aktive udenrigspolitiske fremfærd, ligesom USA og EU også som konsekvens heraf i stigende grad engagerer sig med andre lande i regionen.. COVID-19 og en eventuel global økonomisk krise forventes at få store socio-økonomiske konsekvenser for en række lande i regionen. Den store variation i lokale forhold og håndtering af COVID-10 betyder, at landene i regionen er ramt meget forskelligt både af den sundhedsmæssige og økonomisk krise. Der forventes en drøftelse af covid-19's konsekvenser for regionen og EU's engagement.

EU justerede i marts 2019 sin tilgang til Kina med en fælles meddelelse fra Kommissionen og EU's Fælles Udenrigstjeneste, som efterfølgende blev endosseret af stats- og regeringscheferne. Heri står, at der ses en forskydning af balancen mellem muligheder og udfordringer i relationen med Kina hen i mod flere udfordringer, samt at Kina udgør både en uomgængelig samarbejds- og forhandlingspartner, en økonomisk konkurrent og en systemisk rival. COVID-19-krisen har understreget, at Kina er en uomgængelig partner, men har samtidig skabt yderligere fokus på Kina som økonomisk konkurrent samt systemisk rival. Der er i den forbindelse kommet et stigende ønske i flere medlemslande om at mindske afhængigheden af Kina i forhold til kritiske produkter og forsyningskæder samt på at sikre kritiske sektorer imod u hensigtsmæssige opkøb. Der er samtidig en række vigtige dagsordener, hvor Kina udgør en partner for EU, og hvor man vil arbejde for konkrete resultater i forbindelse med de kommende topmøder. Det ordinære EU-Kina topmøde ventes afholdt virtuelt ultimo juni år. efter udskydelse fra marts grundet pandemien. Derudover er der planlagt et ekstraordinært topmøde med deltagelse af stats- og regeringschefer fra hele EU samt Kina d. 14. september i Leipzig enten fysik eller virtuelt. I forbindelse med topmødet i juni forventes en indgåelse af rammen om EU-Kina-samarbejdet for de næste fem år ('Agenda 2025'). I forbindelse med de to topmøder forventes desuden, at der gøres status på forhandlingerne om en bilateral investeringsaftale, ligesom der også forventes fokus på EU-Kina-samarbejde om klima-dagsordenen.

3. Formål og indhold

Udenrigsministrene ventes at have en uformel drøftelse af COVID-19's konsekvenser for Asien og Stillehavsregionen samt en drøftelse af EU's relation til Kina, herunder forberedelsen af de kommende EU-Kina og forventede resultater fra disse. Konkret forventes bl.a. en drøftelse af forhandlingerne om 'Agenda 2025.'

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Forhandlingssituationen

Der forventes opbakning til, at EU fortsat udvikler relationerne til asiatiske partnere. Der har i løbet af de sidste par år været en stigende opbakning fra medlemslandene til, at EU skal stå sammen om at håndtere både muligheder og de stigende udfordringer fra Kina. Der ønskes tillige en bedre tværgående udnyttelse af de fælles EU-instrumenter med henblik på at opnå strategiske målsætninger i relationen til Kina. Der forventes således også udtrykt opbakning til, at EU arbejder for konkrete resultater i forbindelse med de kommende topmøder, herunder indgåelsen af en ambitiøs ramme for samarbejdet med 'Agenda 2025,' styrket partnerskab i forhold til klima samt eventuelt en investeringsaftale, såfremt der kan opnås en tilfredsstillende aftale. Der er dog også bekymring flere steder for, om COVID-19-krisen har udfordret EU-enighed og sammenhold i forhold til håndteringen af Kina. Det har traditionelt især været vanskeligt at opnå fuld EU-enighed i forhold til tilgang på spørgsmål om benævnelse af menneskerettigheder samt den konkrete udmøntning af EU's handelspolitiske tilgang til Kina.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at EU fortløbende udvikler relationerne til flere asiatiske partnere. Regeringen finder det vigtigt, at EU i fællesskab håndterer de udfordringer og muligheder, som Kinas øgede politiske og økonomiske magt og indflydelse skaber for Danmark og resten af EU. EU bør være ambitiøs i forhold til at engagere Kina som en partner og samtidig adressere de udfordringer, der opstår af Kina som konkurrent og systemisk rival. Det gælder blandt andet handelspolitik, menneskerettigheder, beskyttelse af kritisk infrastruktur og spørgsmål om utilsigtet kinesiske indflydelse. Samtidig arbejder regeringen aktivt på at understøtte et styrket klimadiplomatisk engagement fra EU's side over for Kina med henblik på i endnu højere grad at mobilisere Kina som partner på en ambitiøs klimadagsorden forud for COP26 i Glasgow.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Handelspolitiske emner relateret til Kina blev forelagt til orientering på mødet d. 28. februar 2020 forud for rådsmøde (udenrigsanliggender – handel). Sidste års EU-Kina-topmøde blev forelagt for Folketingets Europaudvalg på mødet den 15. marts 2019 til orientering.

2. Rådskonklusioner vedrørende Afghanistan

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Afghanistan er ikke på dagsordenen for det uformelle videomøde, men udenrigsrepræsentanten forventes under aktuelle anliggender kort at redegøre for fredsprocessen i Afghanistan og de begrænsede fremskridt. Forud for videomødet ventes vedtaget rådskonklusioner, udarbejdet i lyset af den seneste politiske udvikling i Afghanistan med først præsidentvalget, USA/Taleban aftalen og senest indgåelsen af en rammeaftale for en samlingsregering mellem de politiske rivaler præsident Ghani og Dr. Abdullah.

2. Baggrund

I februar 2020 blev den længeventede USA/Taleban-aftale indgået. Aftalen fokuserer på fire hovedelementer: 1) anti-terrorgarantier fra Taleban; 2) tidslinje for udenlandsk troppereduktion; 3) opstart på intra-afghanske forhandlinger; og 4) våbenhvile som centralt element i de intra-afghanske forhandlinger. Aftalen lægger også op til en fangeudveksling. Indtil videre har aftalen ikke har levet fuldt op til forventningerne, særligt i lyset af Talebans fortsatte hyppige angreb.

Den 17. maj 2020 nåede præsident Ghani og Dr. Abdullah frem til en rammeaftale for en samlingsregering efter flere måneders forhandlinger. Essensen af aftalen er en magtdeling mellem de to fløje med en ligelig fordeling af ministerposter, en aftalt fordeling af guvernørposter samt en særlig rolle til Dr. Abdullah, som leder af de forestående intra-afghanske forhandlinger med Taleban. Det præcise indhold og detaljer er endnu ikke på plads. Aftalen kom på bagkant af en langvarig politisk krise efter præsidentvalget i september 2019.

Fredsprocessen står forsat overfor mange udfordringer og må forventes at blive langvarig og særdeles vanskelig. Forberedelser til de intra-afghanske fredsforhandlinger er dog blevet indledt. En bredt sammensat liste over republikkens forhandlingsdelegation er blevet annonceret. Formatet for forhandlinger, og hvor de skal afholdes er dog fortsat uklart. Norge, Tyskland, Qatar, Indonesien og Uzbekistan har været på tale som mulige facilitatorer. Forhåbningen er, at de egentlige forhandlinger med Taleban snart vil kunne påbegyndes, nu hvor en rammeaftale for en samlingsregering er på plads.

EU er i løbende dialog med alle relevante parter i Afghanistan. EU og dets medlemslande er blandt de største donorer og har fokus på, at Afghanistan opnår en varig og bæredygtig fred, der beskytter de rettigheder og fremskridt, som er opnået over de sidste 18 år. EU har netop udarbejdet et principppapir for fremtidig støtte til dette formål. I tråd med dette principppapir sætter udkastet til nye rådskonklusioner EU's linje og betingelser for fortsat støtte i klare termer. Behovet herfor skal særligt ses i lyset af den donorkonference, som forventes afholdt i november 2020. EU annoncerede i november 2018 også en fempunktsplan for, hvordan EU kan understøtte en fremtidig politisk fredsftale.

3. Formål og indhold

Det forventes, at EU's udenrigsrepræsentant på videomødet under aktuelle anliggender kort vil redegøre for fredsprocessen og de begrænsede fremskridt. Der forudses ikke en egentlig drøftelse af situationen i Afghanistan. Der forventes generel opbakning til rådskonklusionernes indhold og vigtigheden af at sende et klart signal til alle relevante parter om EU's forventninger til den videre proces i Afghanistan.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Forhandlingssituationen

Der forventes opbakning til EU's rolle i Afghanistan og enighed om rådskonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ser gerne en styrket koordineret EU-rolle i Afghanistan. EU bør intensivere presset på Taleban for at mindske voldshandlinger samt for snarlig påbegyndelse af de intra-afghanske forhandlinger. EU bør også holde den afghanske regering fast på reformdagsordenen og øvrige forpligtelser, herunder i relation til menneskerettigheder, god regeringsførelse, tilbagetagelse af afviste asylansøgere og korruptionsbekæmpelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Afghanistan blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg på mødet den 1. november 2019 til orientering.